

ภาวนาจัดตั้ง

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์เช้า วันที่ ๑๔ เมษายน ๒๕๔๓

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ในภาคปฏิบัติของเรา กิเลสมันเป็นนามธรรมที่มันอยู่ในหัวใจ แล้วมันอยู่กับเรา มันรู้อยู่แล้ว เหมือนกับเราเป็นหนูกับแมว ถ้าแมวมันจะไปจับหนู แมวมีกระพรวนด้วย หนูนมันก็หนีไปตลอดเวลา แมวถ้ามีกระพรวนนะ มันจะจับหนูได้อย่างไร มันขยับตัวกระพรวนมันก็ดังไปตลอด

อันนี้ก็เหมือนกัน ในภาคปฏิบัติมันใช้รูปแบบ ใช้สิ่งที่เป็นรูปแบบ สิ่งที่ว่าสำเร็จรูปมา ให้อ่อนมันอยู่ในหัวใจคือกิเลสมันก็ยังมี มันก็หลบหลิกได้สบายเลย เห็นไหม ต้องเข้าฌาน ๑ ฌาน ๒ ฌาน ๓ ฌาน ๔ แล้วถอยมาฌานที่ ๓ ถึงยกขึ้นวิปัสสนา ในวิปัสสนาแล้วก็คิดไปใจ

ก็เหมือนที่เขามาหา เห็นว่าเขากำหนดวิตก วิจารณ์ ปีติ สุข เอกัคคตารมณ์ เขาตัดได้หมดแล้ว เขาอยู่ในขั้นไหน? เขาอยู่ในฌานไหน?

เราบอก “ไม่ได้ฌานอะไรเลย” ถ้าเป็นฌานขึ้นมา มันจะมีความรู้สึกขึ้นมาเอง มันจะปล่อยวาง มันจะว่างไปเอง ขนพองสยองเกล้ามันขึ้นไปโดยธรรมชาติ น้ำตา ร่วง น้ำตาไหลมันขึ้นไปโดยธรรมชาติของมัน

แต่ในเมื่อถ้าเราไปคาดการณ์ก่อน มันจะมีเป็นความเป็นอย่างนั้นเหมือนกัน ความเป็นอย่างนั้น พอเป็นไปเป็นสดีปขึ้นไปเลยๆ แต่ไอ้หนูนมันเห็นแมว มันได้ยินเสียงกระพรวนมันแล้ว มันก็หลบไปเลย มันหลบไป มันถึงจะไม่เจอกิเลสเลย มันจะไม่เห็นอะไรเลย มันเห็นแต่ความคาดหมายไป ที่เขาบอกว่า “ห้ามคาดห้ามหมาย เพราะมันจะเป็นการดันการเดา”

อันนี้คือการคาดการณ์โดยในภาคปฏิบัติใจ แต่เอาปริยัติคือเอาสูตรสำเร็จเอามาวิตก วิจารณ์ก่อน มันขึ้นไป

ฉะนั้น อาจารย์มหาบัว เห็นใหม่ จบถึงมหานะ แล้วไปหาหลวงปู่มั่น บอกเลยว่า “เอาตำราทั้งหมดใส่ตู้ไว้ซะ แล้วล็อกกุญแจไว้ด้วย” เพราะสิ่งที่มันยังไม่เป็นประโยชน์หมายถึงเริ่มต้น แต่มันจะเป็นประโยชน์ตอนสุดท้าย ประโยชน์ตอนสุดท้ายหมายถึงว่าผลแล้วมันเหมือนกัน เพราะตำรานั้นเขียนถึงผล เหตุแล้วผลเข้าไปถึงออกมาเป็นธรรม เหตุแล้วผลใช้ใหม่

นี่มันยังไม่มีผล มันเป็นเหตุ ตัวเองคาดหมายผลไปๆ มันจะไม่มีเป็นผลขึ้นมาเลย มันจะไม่เป็นปัจจัยตั้งใจ มันเป็นการคาดการณ์หมาย อันนี้ถึงเป็นการคาดการณ์หมาย พอการคาดการณ์หมายเข้าไป ในภาคปฏิบัติว่าตัวเองทำปฏิบัติอยู่ แต่มันเป็นปริยัติโดยธรรมชาติ ปริยัติหมายถึงว่ามันเป็นการจดจำมา มันเป็นการค้นเดามา มันถึงเข้าไม่ถึงหลักความจริง

ถ้าพูดถึงการปฏิบัติในทางอภิธรรมก็เหมือนกัน เห็นใหม่ ต้องดูรูปแบบไป กำหนดนามรูป รู้วาระจิต ให้วาระจิตขึ้นแล้วดับๆ นี่มันเกิดดับตามความเป็นจริง เหมือนกันที่เราเห็นความเกิดดับ เรารู้ว่ามันเกิดมันดับ เห็นตามความเป็นจริงเพราะอะไร เพราะธรรมชาติมันเกิดดับโดยธรรมชาติของมันอยู่แล้ว

แต่ก่อนเราไม่เคยเฝ้าดูการเกิดดับของใจ อารมณ์ที่มันเกิดแล้วมันดับ มันไม่เคยเห็นใช้ใหม่ พอมันจับมันเห็นมันเกิดดับ มันตื่นตื่น พอมันตื่นตื่นมันรู้สัจจะอันนี้เข้า มันก็มีความรู้อีกอันหนึ่งเกิดขึ้นมา แต่มันไม่เป็นอิสระกับตัวมันเอง

อันนี้ก็เหมือนกัน ถ้าเราคิดว่าควรจะเป็นอย่างนั้นๆ แล้วจินตนาการไป มันเป็นจินตนาการไป มันไม่เป็นภาวนามยปัญญา ภาวนามยปัญญานี้มันไม่เกิดขึ้นจากการคาดการณ์หมาย มันไม่เกิดขึ้นจากสายป่านจากกระแสของใจเลยนะ มันจะเกิดขึ้นจากความเป็นจริงของมัน แต่เริ่มต้นเกิดจากสายป่านของใจออกไปก่อน สายป่านของใจคือว่า มันต้องเริ่มต้นจากเจตนา จากความริเริ่มของเรา มันต้องมีส่วนผลักดันเข้าไป

พอผลักดันเข้าไป นี่ที่ว่าภาคปฏิบัติมันสำคัญตรงนี้ไง เป็นอกาลิโก อกาลิโกไม่ใช่กาล ไม่ใช่เวลา มันเกิดดับเดี๋ยวนั้น แต่การผลักไสขึ้นไปเกิดขึ้นไปจากเรา เห็นใหม่ การผลักไสขึ้นไป นี่มันถึงจะเป็นภาวนามยปัญญา ปัญญามันถึงเป็นอิสระ อิสระเป็นมัชฌิมาปฏิปทาคือไม่มีส่วนร่วม

แต่นี้ว่าต้องเป็นสตีปขึ้นไป เขาชอบตรงที่ว่าเป็นสตีปขึ้นไปแล้วง่าย ทุกคนตายตรงนี้ ตรงที่ว่ามีสตีปขึ้นไปแล้วง่าย การปฏิบัตินั้นถ้าคนปฏิบัติเป็นจะรู้เลยว่าสิ่งนี้ รู้เลย เห็นไหม คำว่า “รู้เลย” รู้เพราะอะไร

เพราะมันเป็นอดีตอนาคต มันไม่เป็นปัจจุบันหรอก มันเป็นปัจจุบันไปไม่ได้ เพราะเวลาจิตมันเกิดเร็วขึ้นมา มันเกิดแล้วเราถึงเสวยอารมณ์ มันดับไปแล้วเราถึงรู้ว่าทุกข์ เห็นไหม เราตามไม่ทันหรอก มันเกิดขึ้นมา มันให้ผลใจ เหมือนร่างเงาเราดูแต่เงาอยู่ ร่างกายเราโยกไหวไป เงามันจะเปลี่ยนรูปไป แต่เงาจะเปลี่ยนรูปไปเพราะอะไร เพราะร่างกายโยกไหวไป

อันนี้ความคิดคือตัวร่างกายที่มันโยกไหวไป แต่เราเห็นเฉพาะเงา แล้วเราไปดับกันที่เงา แล้วเราก็ตื่นเต้นมากนะ โอ้โฮ... เอามือทำขึ้นรูปอะไรนะ มันก็เป็นรูปอย่างนั้น เงาขึ้นตามรูปมือที่รูปมือ แต่รูปสัตว์อย่างไรมันก็เป็นรูปอย่างนั้น เราทำได้ มันเห็นไปอย่างนั้น เราเอามือออกไปเงาก็ไม่มี ยิ่งตื่นเต้นใหญ่เลยเพราะมันไม่มีเงา เงามันหายไปได้อย่างไร

แต่ไอ้ตัวที่ไหวไปนี้ไม่ได้มอง เห็นไหม มันไปถึงตรงเงาตรงนั้น มันก็เลยตื่นเต้นเงาอันนั้น พอตื่นเต้นเงาอันนั้น ใครเป็นคนเห็นเงานั้น? เราเห็น เงานั้นเกิดจากอะไร? เกิดจากเราเหมือนกัน เราไม่เข้าใจทั้งหมดเลย แล้วก็ไปอยู่ที่เงานั้น

นี่ถึงบอกว่ามันเป็นภาคปริยัติในภาคปฏิบัติ คือว่าคิดว่าเป็นปฏิบัติใจ แต่เอาปริยัตินั้นเข้ามาเป็นแบบอย่างออกไปตลอดเวลา ยืนยันกันว่าเป็นความจริง แล้วเราก็เข้าใจว่าเป็นความจริง เข้าใจว่าเพราะอะไร?

เพราะว่าไม่เคยประสบของจริงใจ พอไม่ประสบของจริง พออาการที่เห็นเงาที่มันแปรสภาพไป มันตื่นเต้น ความตื่นเต้นนั้นว่าเป็นผล นี่มันจะยืนยันกันได้ว่าในหลักของศาสนานี้ผลมหาศาลมาก ลึกซึ้งมาก กว้างขวางมาก ดันเดาเอาไม่ได้ วิตกวิจารณ์ไม่ได้ ตรรกะคิดเอาไม่ได้ ธรรมะเข้าไม่ได้เลยในวิธีการต่างๆ

เว้นไว้แต่! เว้นไว้แต่ ใจ เห็นไหม ใจต้องเอาธรรมเข้าไป ใจแก่ใจก็ถูกอยู่ส่วนหนึ่ง แต่ใจเริ่มต้นเอาใจแก่ใจ ใจมันกิเลสล้วนๆ ทุกคนต้องเข้าข้างตัวเอง แล้วเอาใจอะไรมาแก่ใจ ธรรมก็เกิดจากใจ เห็นไหม สตินี้เกิดจากใจ สตินี้

สติไม่ใช่ใจนะ ใจนี้เป็นอาการที่มันเกิดดับอยู่ แต่เราตั้งสติอยู่ สติจะเกิดขึ้นทันทีเลย พอเราปล่อยไว้สติก็เลื่อนรางไป เรานึกขึ้นใหม่ ระลึกรู้เราระลึกตั้งสติอยู่ สติจะเกิดขึ้น เห็นใหม่ ทุกอย่างเกิดขึ้นที่ใจ ถึงทำอาการของธรรมที่เกิด ปฏิบัติของธรรมใด ที่เราว่าทาน ศีล ภาวนา เห็นใหม่ โพชฌงค์ ๗ เห็นใหม่ วิริยะ ความอุตสาหะต่างๆ อิทธิบาท ๔ เป็นอาการของที่เราสร้างสมาธิขึ้นมา นี่คือธรรม

นี่กิเลสกลัวตรงนี้ไง กลัวธรรม กลัวความจริงใจ กลัวความตั้งใจของเรา พอกิเลสมันกลัวเข้าไป กิเลสมันก็จะผ่อนคลายออก ผ่อนคลายออกหมายถึงว่า มันให้โอกาสธรรมนี้เกิดขึ้น อันนี้ต่างหากมันถึงเป็นปัจจุบันธรรม อันนี้ต่างหากมันถึงเป็นการวิปัสสนา แล้วอันนี้มันเกิดขึ้น

มันถึงว่ามันไม่มีสูตรสำเร็จ สูตรสำเร็จไม่ได้เพราะ! เพราะนี่คนไม่เท่ากัน เราเกิดมาในพ่อแม่เดียวกัน เห็นใหม่ ความคิดเรายังไม่เหมือนกันเลย แล้วขนาดว่าพ่อแม่เดียวกันนะ บอกว่า “ให้ลูกเรียนเหมือนกัน ให้ลูกทำงานเหมือนกัน ให้ลูกมีความสุขเหมือนกันทุกคน” เป็นไปได้ไหม ลูกแต่ละคนก็เรียนโดยชอบวิชาชีพไปคนละอย่าง การทำงานก็ไปคนละอย่าง หมายถึงว่าสูตรสำเร็จไม่มี

ถ้าสูตรสำเร็จมี มันก็เหมือนกับลูกทุกคนต้องเหมือนพ่อแม่คาดหมายทั้งหมด พ่อแม่ต้องปั้นลูกได้สมความปรารถนาทั้งหมด พ่อแม่ต้องสั่งได้ เพราะว่ามันเหมือนกันตั้งแต่ลูกคนหัวปียันสุดท้อง เหมือนกันหมด ให้เหมือนกันให้ได้ทั้งหมด สูตรสำเร็จจะเกิดได้ ตรงนี้ต้องเกิดขึ้นมาก่อน สูตรสำเร็จจะเกิดขึ้นมาได้ เพราะคนเหมือนกันไง คนเหมือนกัน ความคิดเหมือนกัน มันเป็นบล็อกเหมือนกัน

บล็อกนี้ถึงว่าเป็นแม่พิมพ์ พิมพ์ปั๊บๆ ออกมาถึงได้รูปแบบออกมา อย่างนั้นพระอรหันต์บุคคลจะมหาศาลเลย เดินตามนี้ เดินตามสเด็จพระหนึ่ง สอง สาม สี่ ออกมาเป็นพระอรหันต์ หนึ่ง สอง สาม สี่ ออกมา แล้วมันมีไหมล่ะ? มันมีผู้ที่ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรมที่รู้ธรรมตามความเป็นจริง มันมีกี่คน? แต่ตำราเขียนไว้ นี่วางไว้เดินตามสเด็จพระนั้นด้วย แล้วให้ออกมาเป็นจริง มันเป็นจริงไหม?

ถึงบอกว่า ชอบความสะดวกสบายใจ แล้วพอความสะดวกสบายเป็นการคาดหมายขึ้นมา แล้วเขียนเป็นซาร์ทออกมา แล้วว่าให้เดินตามนี้ นี่มันเป็นของบุคคล ถึงเป็นบุคคลแล้วนะ ถ้าคนที่เป็นอย่างนี้ละ เป็นได้จริง

ถึงว่าเขียนแล้วนะ คนอื่นทำอย่างนี้ก็ไม่ใช่ ไม่ใช่หมายถึงว่าคนไม่ชอบเหมือนกันหมด คนไม่ชอบทำไปแล้วว่าสนาบาารมีก็ไม่เท่ากัน ความเป็นไปโดยธรรมมันก็ไม่เหมือนกัน แล้วความหนาบางของใจก็ไม่เหมือนกัน ความหนาบาง เห็นไหม สัทธาจริต พุทธจริต กามวิตก นี่ใจคนไม่เหมือนกัน จะเอาสิ่งใดแก้ เฝ็ดแก้ด้วยอะไร เบรี่ยวแก้ด้วยอะไรในรสของอาหารนั้น

นี่ก็เหมือนกัน จริตนิสัยชอบในสัทธาจริต พุทโธ พุทโธก็เข้าไปได้ พุทธจริต จริตที่อยู่พวก ปัญญาณี พวกปัญญาต้องเอาเหตุผลเข้าไปแก้ เห็นไหม แก้อะไร? แก้ความเคยใจของตัว ใจมันเคยไม่เหมือนกัน ความเคยใจต่างกันๆ นี่คือกิเลส

กิเลสนี่คือสะสมมา การเกิดการตายในบุพเพนิวาสานุสติญาณ วิชา ๓ ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก “จิตนี้เกิดมาไม่มีที่ว่างเลย เกิดดับเกิดดับ เกิดตายเกิดตายมาตลอด” เกิดตายเกิดตายมาตลอดนะ เราเกิดบนกองกระดูก แล้วเราก็มานั่งทับบนกองกระดูก เราตายไปเราก็ตายไป กองกระดูกหมายถึงว่า ร่างกายนี้แปรสภาพไปแล้วมันต้องเป็นดินไป แล้วเรานั่งอยู่บนอะไร เราเกิดมานั่งอยู่บนดิน ของเดิมทั้งนั้นเลย

นี่ของเดิมทั้งนั้นนะ การสะสมมาของใจ ความเคยใจถึงอยู่อันนั้น ใจ ความเคยใจของแต่ละบุคคล ความชอบของแต่ละบุคคลถึงไม่เหมือนกัน ความไม่เหมือนกันแล้วจะให้ไอ้ที่ตัวจะเข้าไป แก้มันก็ต้องเข้าไปเป็นปัจจุบันอันนั้น

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงบอก ไม่สามารถแก้ไขใครได้ไง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงว่า ประทานไว้เฉยๆ วางไว้เฉยๆ วางคือวางธรรมเอาไว้ไง ว่ามรรค ๘ มัคค อริยสังขัง มรรค ๘ อริยสัง ๔ แล้วเราจะเข้าไปแก้ไข เราต้องสร้างขึ้นมาจาก ใจแก้ไขอยู่ตรงนี้ ใจต้องแก้ไข เพราะใจนี้เป็นกิเลสอยู่ แต่ต้องอาศัยธรรมที่เกิดขึ้นจากใจนี้เข้าไปชำระใจอันนี้

อันนี้มันถึงว่าต้องเป็นปัจจุบันของอกาลิโก เห็นไหม เป็นปัจจุบันของแต่ละบุคคล ถึงสูตรสำเร็จเป็นไปไม่ได้ สูตรสำเร็จไม่มี ถ้ามีสูตรสำเร็จไปแล้วมันจะทำอย่างไร? สูตรสำเร็จก็เดินตามนั้นไป เลยเป็นปริยัติขึ้นไป

แต่ถ้าเขาคิดกันไปก็ให้เขาคิดกันไป เราต้องเชื่อมั่นตรงนี้ไง เชื่อมั่นตรงนี้ว่ามันจะยาก มันจะลำบากหน่อยหนึ่ง ลำบากหน่อยหนึ่งถึงว่าไม่มีแบบแผนให้เดินเข้าไปโดยตรง แต่มันก็จะเข้าถึงได้ด้วยของเราเอง เข้าถึงได้ด้วยตัวเราเอง

ไม่มีต้องคืนรนเอา หากันเอาเอง ต้องคืนรนแล้วหากันเอาเอง เห็นไหม ต้องแบบว่าต้อง
ประสบการณ์เราไปแล้วแก้ไขไป เพราะใจมันไม่ฟังใคร ใจนี้เราไม่ฟังใครแล้วแก้ไขยาก ใจถ้าฟัง
นะ ขอให้ฟัง

นี่ถึงว่าครูบาอาจารย์มีอยู่ ถ้าฟังครูบาอาจารย์จะไม่มีความผิดพลาด ยกเว้นแต่ฟังไว้เข้าหูซ้ายทะลุ
หูขวา มันฟังเฉยๆ ใจมันไม่ตั้งใจ เพราะมันไม่ตั้งใจ แต่ถ้ามันตั้งใจนะ ฟัง ฟังแล้วค่อยลองไป ฟัง
แล้วลองหมายถึงพิจารณาตามไปด้วย แล้วมันจะไปเห็นตรงทางสองแพร่ง ความเห็นของเราเป็น
อย่างนี้ ความเห็นครูบาอาจารย์จะเป็นอย่างนี้ ความเห็นของครูบาอาจารย์จะไปอย่างหนึ่ง

ธรรมกับโลกไม่เหมือนกัน เราเกิดมาจากโลกหมายถึงว่า ความคิดเดิมเราความคิดของโลก
ความคิดแบบวิทยาศาสตร์มันต้องมีเหตุผลพิสูจน์ แต่ธรรมมันเหนือวิทยาศาสตร์อีก พอเหนือ
วิทยาศาสตร์มันชักนำวิทยาศาสตร์ไปก่อน มันเป็นปรัชญา มันจะชักนำวิทยาศาสตร์ไป คือว่ามันมี
จริงอยู่แล้วแต่วิทยาศาสตร์นี้พิสูจน์มันไม่ได้ พอใจเราเข้าไป พอมันเป็นว่าง ความว่างอันนี้มัน
เหมือนวิทยาศาสตร์ เห็นไหม เราว่างได้ เอ้อ... มันปล่อยได้จริง แต่ความว่างนี้มันเป็นแค่หนึ่งใน
มรรค ๘ เป็นความว่างเฉยๆ

แต่ความว่างอันนี้มันยังคืนสภาพได้ คือว่ามันเป็น สพุเพ ชมุมา อนตุตา คือว่าความแปร
สภาพของมัน มันเป็นหลักวิทยาศาสตร์ที่ว่ามันแปรสภาพในตัวมันเองอยู่ มันมีจริงอยู่ แล้วมันก็
แปรสภาพได้จริงอยู่ด้วย เพราะมันเป็นความว่างที่มันแปรสภาพได้ มันเป็นอนิจจังนะ สพุเพ ชมุ
มา คือว่าสสารมันเปลี่ยนแปลงตัวเองตลอดเวลา

จิตนี้มันก็เหมือนกัน เปลี่ยนแปลงตัวเองตลอดเวลาเพราะมันมีกิเลสอยู่ พอจิตมันสงบ
ขึ้นมามันเป็นหนึ่งในมรรค ๘ วิธีการอันนี้ที่เขาไม่ได้สอนเลย ในมรรค ๘ ใจ ในเริ่มต้นเขาว่าเอา
ความว่างนี้จับความว่างใจ เอาความว่างจับความว่าง เอาความว่างจับมาที่กายที่จิต เห็นไหม เอา
ความว่างจับเข้ามา เอาความว่างจับ

แต่ของเขาก็คือว่ากายโยกกายไหวนี้มันไม่ใช่ความว่าง มันเป็นแบบว่าเป็นเหมือนกับเงาที่ว่า
เมื่อกี้เงาที่ว่าเกิดจากรูปแบบ เงาอันนั้นมันจะไปใช้ไหม เงากับเงาเงาจับเงา พอเงาจับเงา พอ

มันไหวต้องไหวอย่างนั้นนะ ต้องถอนออกมาจากฉาน ๔ ออกมาเป็นอันนั้นนะ ฉานนี่เป็นการเพ่ง
อยู่อยู่แล้ว ถึงบอกว่าทำศีล สมาธิ ปัญญา

ศีล สมาธิ... สมาธิกับฉานคนละอัน สมาธิ เห็นไหม ขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ อปัปนา
สมาธิ สมาธินี้เป็นสัมมาสมาธิเพราะมีศีลคุมอยู่ แต่ถ้าฉานนี้มันส่งออก ฉานนี้มันเพ่งอยู่ มันมี
พลังงาน พลังงานตัวนี้มันจะขับไสออกไป นี่มันถึงว่าจะจะเป็นสัมมาหรือไม่เป็นสัมมายังต้องพิสูจน์
กันอีก

นี่เหมือนกัน พอจิตเข้าถึงความว่างมันเข้าถึง นี่ใจวิทยาศาสตร์ที่ว่าวิทยาศาสตร์ที่จิตเข้าไป
รับรู้ พอจิตเข้าไปรับรู้วิทยาศาสตร์นี้มันยังเคลื่อนไหวสภาวะไปอยู่ แต่ธรรมชาติเหนือวิทยาศาสตร์ เหนือ
วิทยาศาสตร์ตรงที่ใช้เครื่องมือในวิทยาศาสตร์พิจารณาในวิทยาศาสตร์นั้น แล้ววิทยาศาสตร์ทาง
จิตใจ ไม่ใช่วิทยาศาสตร์ทางโลกเขา

วิทยาศาสตร์ทางโลกนั้นใช้สูตรทฤษฎีที่ตายตัว เห็นไหม ถ้าทำแบบเหมือนกัน ทำตาม
ถูกต้องนั้น แล้วลงผลเหตุเหมือนกัน นั่นคือทฤษฎีนั้นถูกต้อง ทำบ่อยๆ หลายๆ คนทำเหมือนกัน
ออกมาเป็นทฤษฎี อันนั้นถูกต้องทางวิทยาศาสตร์ แต่ถ้าแกนของโลกเคลื่อนไหวมันก็ผิดแล้ว
เพราะอะไร? เพราะการพิสูจน์สิ่งนั้นมันจะคลาดเคลื่อนไป

ใจก็เหมือนกัน แกนของใจใจ แกนของใจ แกนของกิเลสใจ ใช้ความว่างนั้นเข้ามาจับตัว
นั้น ตัววิทยาศาสตร์ เห็นไหม วิทยาศาสตร์นี้จับ หมายถึงว่าจับสิ่งที่ว่ามันหมุนเคลื่อนอยู่ ความว่าง
นี้มันแปรสภาพอยู่ มันแปรสภาพเพราะอะไร? เพราะมันมีกิเลสอยู่ มีสตารสิ่งที่เป็นอยู่ที่ใจที่ว่า
ความเคยใจที่พาเกิดพาดายอยู่

ใจนี้พาคนเราเกิดตายเพราะมีสตาร มีสิ่งสกปรกอยู่ในหัวใจ หัวใจนี้มันสิ่งสกปรก คือว่า
กิเลสที่เป็นยางเหนียวติดมากับใจ ความว่างเข้าไปจับตัวนั้นใจ ความว่างเข้าไปจับตัวนั้น วิปัสสนา
ตัวนั้น ถ้าตัวนั้นหลุดออกไป ถ้าตัวนั้นหลุดออกไปหลุดออกไปด้วยอะไร เขาว่าหลุดออกไปด้วย
ฤทธิ์ หลุดออกไปด้วยแรงของใจนั้น...

ไม่ใช่! หลุดออกไปจากมัชฌิมาปฏิปทา ใจที่วางพอดีสุดส่วน ตรงกลางพอดีใจ ใจมี
พลังงานของมันโดยสัมมาสมาธิ พลังงานนี้เกิดขึ้น ฉานเกิดขึ้นมีพลังงาน พลังงานนี้เป็นพลังงาน
เฉยๆ พลังงานเฉยๆ ก็เหมือนกับพลังงานไฟฟ้า ไม่ใช่ประโยชน์อะไร พลังงานปฐมใช้เฉยๆ

แต่ย้อนกลับมาด้วยความคำริชชอบ งานชอบ พลังงานนั้นต้องบังคับลงที่งานที่กายที่ใจนี้ พลังงานต้องบังคับลงมา บังคับด้วยสติ วิริยะชอบ เพียรชอบ มรรค ๘ มันก็เกิดขึ้น มรรค ๘ เกิดขึ้นนี้แล้วแต่บุคคล การเกิดขึ้นของการวิปัสสนา เห็นไหม อันนี้ถึงวิปัสสนา

เขาบอกว่า ถอยออกมาที่ฌาน ๓ หรือยกวิปัสสนาก็ยกขึ้นทั้งดุ้น ยกขึ้นทั้งท่อนไปเฉยๆ ยกขึ้นอย่างไร? ก็ลูปคล่าไป ก็เหมือนกับเงาก็จับกัน ชักมือออกเงานั้นหายไป นั่นคือนิพพานของเขา แต่ตัวนั้นยังอยู่เลย ไม่ได้ทำอะไรเลย แต่นี่พลังงานนี้มันเกิดขึ้น มรรคนี้เคลื่อนตัวออกไป ถึงเกิดภาวนามยปัญญา ภาวนามยปัญญาเกิดขึ้นจากตรงนี้ ตรงที่ว่ามรรคมันเคลื่อนตัวไป มันไม่ใช่ของบุคคลของใครทั้งสิ้น

ธรรมนี้ถึงได้ประเสริฐไป ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประเสริฐมาก วิปัสสนาญาณจะเกิดขึ้นจากจิตแต่ละดวง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า ทางมืออยู่ เราเป็นคนชี้ทางอยู่ พระพุทธเจ้าไม่สามารถแก็กิเลสใครได้เลย เพราะกิเลสมันอยู่ในที่ใจ ต้องเอาใจ แก่ใจ

ถ้าใจอันนี้ไม่กลับมาแก่ ไม่มีสิ่งใดแก่ได้ ใจนี้จะแก่ได้ต้องเกิดเครื่องมือก่อน เครื่องมือคือสมาธิ สติ สมาธิ ปัญญา เครื่องมือนี้เกิดขึ้นมาแล้วถึงจะย้อนกลับเข้ามาวิปัสสนา ถ้าไม่มีเครื่องมือเอาอะไรไปวิปัสสนามัน

นี่เหมือนกัน เราไม่มีเครื่องมือเราจะทำงานอะไรได้ งานต้องอาศัยเครื่องมือถึงทำงานนั้นได้ ถ้ามีเครื่องมืองานนั้นก็สำเร็จขึ้นมา ถ้ามีเครื่องมือ ช่างไม่เป็น งานก็ไม่สำเร็จอีก เห็นไหม นี่ค้นหาเครื่องมือนะ ทำความสงบของเขาหาเครื่องมือเฉยๆ

เขาว่าทำความสงบอันนั้นเป็นผลแล้วไง เป็นผลที่เกิดจากความว่าง ความว่างนี้มันยังแปรสภาพอยู่ ความว่างนี้ถึงจะไม่ใช่ผลของมัน มันแปรสภาพไปเฉยๆ เพราะว่าเราหลบเอง นักหลบชักมือ ชักร่างกายนี้ออกจากเงา ร่างกายนี้หลบออกมาจากเงา แสงแดดส่องมาเงามันไม่มี เพราะว่าร่างกายนี้หลบออกไป อันนั้นว่าเป็นผล

แต่ของวิปัสสนานี้ไม่ใช่อย่างนั้น ร่างกายอยู่ไหน ตามหาร่างกายนั้นจนทำลายร่างกายนั้นหมด แสงส่องมาในอากาศมันไม่มีเงาหรือ เป็นเงาไปไม่ได้ แสงมีอยู่ ทุกอย่างมีอยู่ แต่โดนชำระออกไปหมดสิ้นแล้ว ว่างหมด ความว่างอันนั้นเป็นว่างของผล

ความว่างตามความเป็นจริงมันมีสัจจะ อริยสัจจะ รู้สัจจะแล้วนะยังรู้อริยสัจจะ แล้วปล่อย
อริยสัจจะไว้ตามความเป็นจริง แคดต้องมา ร่างกายไม่มี ต้องไปในอากาศออกไปไม่มีเงาเลย แต่
ถ้าหลบออกมาแล้วมันรู้ ความว่างมีอยู่เพราะเราหลบ นักหลบ

มันถึงว่าถ้าเอาเป็นสุภาพบุรุษว่ากัน มันต้องมีความสุขความทุกข์ในใจ ความกรุณอยู่ของใจ
มีอยู่ ถ้าย้อนกลับมาดูนะ ดูความเฉา ดูใจที่ยังไม่มั่นคง อันนี้จะรู้ บ้างจัดตั้ง รู้เฉพาะตนเลย กิเลส
ขาด ความเห็นต่างๆ นี่หลุดออกไป จะต้องรู้จักซึ่งๆ หน้า รู้จักจำเพาะตน ไม่ใช่ว่าหลบเลี้ยง
ออกไปแล้วว่าเป็นไปตามความเป็นจริงอย่างนั้น มันเป็นไปไม่ได้ เพราะเราหลบเอา นักหลบ

ถึงว่าหลบแล้วมันถึงไม่ใช่ผล มันไม่ใช่ผลแต่มันเป็นกำลังใจ มันไม่ใช่ผลที่สุดที่ว่าเป็นผล
ที่ว่าสิ้นสุดของการปฏิบัติ แต่มันเป็นกำลังใจในการประพฤติปฏิบัติขึ้นมาเท่านั้นนะ แต่ประพฤติ
ปฏิบัติขึ้นมา การเดินที่ผิดทางมา มันก็ยึดทางที่ผิด พอยึดทางที่ผิดผลจะเกิดได้อย่างไร?

ผลที่ตามความเป็นจริงมันจะเกิดขึ้นจากสัจจะตามความเป็นจริง เห็นไหม สัจจะนะ แต่ใน
ศาสนานี้สอนถึงเรื่องอริยสัจ ทุกข์นี้เป็นความจริง ทุกข์นี้ต้องดับไปได้ ทุกข์นี้เป็นความจริงที่เกิด
ขึ้นมาจากหัวใจ แล้วก็ต้องเอาใจที่มีธรรมสร้างสมขึ้นมา ธรรมที่สร้างสมขึ้นมาแล้วถึงจะเข้าไป
ชำระล้างได้ อันนั้นถึงวิปัสสนา

วิปัสสนามันจะเกิดขึ้นตรงนี้ เกิดขึ้นจากใจแต่ละดวงที่สะสมแล้วทำขึ้นไป ไม่ใช่เกิดจาก
ขึ้นไปจากอ่านตามชาร์ทนั้นแล้วเดินตามชาร์ทนั้น หลงตัวเองไม่พอ นะ ยังหลงรูปแบบอันนั้นมา
อีกทีหนึ่ง แล้วเดินตามรูปแบบอันนั้นไป มันก็ไม่ถึงที่หมายชะทีหนึ่ง เดินไปๆ นะ เดินไปแล้วไม่
ถึงที่หมาย พอถึงว่าจะให้เป็นอย่างนั้น อ่านรูปแบบนั้น เห็นไหม นั่งแล้วต้องสั่นก็ต้องสั่นไปตาม
รูปแบบนั้น แล้วมันไม่สั่นขึ้นมาทำให้มันสั่น นี่ถึงว่าเป็น... (เทพสิ้นสุดเพียงเท่านี้)